

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KUVENDI

PROJEKTLIGJ

Nr. ____ /2020

PËR ARBITRAZHIN NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

Në mbështetje të neneve 78, 81, pika 1, dhe 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI

I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1
Objekti i ligjit

Ky ligj rregullon arbitrazhin vendas dhe arbitrazhin ndërkombëtar kur vendi i arbitrazhit është në Republikën e Shqipërisë.

Neni 2
Qëllimi i ligjit

Ky ligj ka si qëllim:

- të krijojë kuadrin ligjor për organizimin dhe zhvillimin e procedurave të arbitrazhit;
- ~~të sigurojë ofrimin e arbitrazhit në mënyrë profesionale, cilësore, eficiente dhe efektive;~~
- ~~të sigurojë organizimin, miradministrimin dhe mirëfunksionimin e organeve përgjegjëse për ofrimin e arbitrazhit.~~

Neni 3

Përkufizime dhe rregulla interpretimi

Në këtë ligj, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

- a) “*arbitrazh*” është procedura përmes së cilës palët i delegojnë një arbitri ose një trupë gjykes arbitrash interpretimin, zbatimin ose zgjidhjen e një mosmarrëveshjeje, pavarësisht nëse administrohet ose jo nga një institucion arbitrazhi;
- b) “*arbitër*” është personi fizik, i përzgjedhur në përputhje me parashikimet e këtij ligji, për të shqyrtuar mosmarrëveshjen midis palëve të përfshira në procedurën e arbitrazhit;
- c) “*marrëveshje arbitrazhi*” është marrëveshja midis palëve për të zgjidhur përmes arbitrazhit të gjitha ose disa mosmarrëveshje që kanë lindur ose që mund të lindin ndërmjet tyre në lidhje me një marrëdhënie të caktuar juridike, qoftë kjo kontraktore ose jo. Marrëveshja e arbitrazhit mund të jetë në formën e një një klauzole arbitrazhi brenda një kontrate ose në formën e një marrëveshjeje të posaçme;
- ç) “*arbitrazh vendas*” është procesi i zgjidhjes së një mosmarrëveshjeje nëpërmjet procedurës së arbitrazhit kur:
 - (i) palët në marrëveshjen e arbitrazhit, në kohën e lidhjes së marrëveshjes së arbitrazhit, kanë vendbanimin, vendqëndrimin ose selinë në territorin e Republikës së Shqipërisë; dhe
 - (ii) vendi i caktuar për zhvillimin e arbitrazhit, sipas marrëveshjes së arbitrazhit, është Republika e Shqipërisë.
- d) “*arbitrazh ndërkombëtar*” ose “arbitrazh i huaj” është procesi i zgjidhjes së një mosmarrëveshjeje nëpërmjet procedurës së arbitrazhit kur:
 - (i) të dyja palët, në kohën e lidhjes së marrëveshjes së arbitrazhit, kanë vendbanimin, vendqëndrimin ose selinë në shtete të ndryshme; ose
 - (ii) vendi i arbitrazhit, kur ky është i përcaktuar në marrëveshjen e arbitrazhit, ndodhet jashtë Shqipërisë, në të cilin palët kanë vendbanimin, vendqëndrimin apo kanë regjistruar selitë e tyre; ose
 - (iii) palët kanë rënë dakord shprehimisht se objekti i marrëveshjes së arbitrazhit ka lidhje me më shumë se një vend; ose
 - (iv) marrëveshja i referohet një institucioni arbitrazhi ndërkombëtar.
- dh) “*gjykatë*” është një gjykatë e krijuar me ligj sipas nenit 135 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë organ i sistemit gjyqësor, në përputhje me parashikimet e legjislacionit në fuqi për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë.
- e) “*gjykata-gjykatë e arbitrazhit*” është një arbitër ose një trupë kolegji arbitrash, të eilëve cilët janë emëruar sipas marrëveshjes së arbitrazhit të lidhur mes palëve për u është besuar nga palët vendimmarrja lidhur me zgjidhjen e një mosmarrëveshjeje;
- ë) “*institucion arbitrazhi vendas*” është një person juridik, i themeluar nga një apo më shumë persona fizikë dhe/ose juridikë, vendas dhe/ose të huaj, sipas ligjit shqiptar, që ofron shërbimin eka si objekt të aktivitetit të tij organizimin organizimit etë procedurave të arbitrazhit ~~dhe rregullohet sipas dispozitave të Kreut II të këtij ligji;~~

- f) “kërkesa për arbitrazh” është akti fillestar i paditësit për vënien në lëvizje të procedurave të arbitrazhit;
- g) “përgjigjja ndaj kërkesës për arbitrazh” është akti me të cilin i padituri paraqet kundërshtimet e tij fillestare ndaj kërkesës për arbitrazh.
- h) “kërkesë padia” për qëllime të këtij ligji është akti me të cilin paditësi parashtron në mënyrë të detajuar argumente, shkakun ligjor, provat dokumentare, dëshmitarët, ekspertët, etj. në mbështetje të pretendimeve të tij.
- i) “deklarata e mbrojtjes” në kuptim të këtij ligji është akti me të cilin i padituri parashtron në mënyrë të detajuar prapsimet mbi pretendimet e kërkesë padisë.

Neni 4

Fusha e zbatimit

1. Dispozitat e këtij ligji zbatohen për të gjitha procedurat e arbitrazhit vendas dhe ndërkombëtar kur vendi i arbitrazhit, sipas këtij ligji, është në territorin e Republikës së Shqipërisë.
2. Neni 14 i këtij ligji zbatohet edhe nëse vendi i arbitrazhit është jashtë Shqipërisë ose nuk është përcaktuar.
3. Për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve të huaja të arbitrazhit zbatohen dispozitat e Konventës për Njohjen dhe Ekzekutimin e Vendimeve të Huaja të Arbitrazhit të Nju Jork, 10 qershor 1958, e ratifikuar nga Republika e Shqipërisë me Ligjin Nr. 8688, datë 9.11.2000 “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në “Konventën për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve të huaja të arbitrazhit” dhe dispozitat e Kodit të Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë.

Neni 5

Roli i gjykatave në procedurat e arbitrazhit

- ~~1.~~ Çështjet e rregulluara nga ky ligj nuk i nënshtrohen shqyrtimit gjyqësor nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përveç nëse është përcaktuar ndryshe me këtë ligj.

KREU II

INSTITUCIONET E ARBITRAZHIT

Neni 6

Regjistrimi i institucioneve të arbitrazhit

~~1. Institucioni i arbitrazhit themelohet dhe regjistrohet si person juridik, sipas legjislacionit shqiptar dhe ka si objekt të veprimtarisë organizimin e procedurave të arbitrazhit.~~

~~2. Institucioni i arbitrazhit fillon ushtrimin e aktivitetit pas regjistrimit në Regjistrin e Institucioneve të Arbitrazhit të mbajtur pranë Ministrisë së Drejtësisë, në përputhje me këtë ligj.~~

~~3. Institucioni i arbitrazhit ushtron aktivitetin në përputhje me këtë ligj dhe rregullat e tij procedurale.~~

~~Neni 7~~

~~Organizimi i Institucionit të Arbitrazhit~~

~~1. Institucioni i arbitrazhit publikon në faqen e internetit të dhënat e mëposhtme:~~

- ~~(a) emrin dhe adresën e institucionit;~~
- ~~(b) vendin e ushtrimit të veprimtarisë dhe orarin zyrtar;~~
- ~~(c) tarifatat e arbitrazhit dhe numrin e llogarisë bankare të institucionit të arbitrazhit për kryerjen e pagesave nga palët;~~
- ~~(ç) rregullat procedurale të institucionit;~~
- ~~(d) listën e arbitrave të institucionit të arbitrazhit;~~
- ~~(dh) informacionet e kontaktit (adresa, numri i telefonit, adresa e mail); dhe~~
- ~~(e) të dhëna të tjera të nevojshme.~~

~~Neni 8~~

~~Rregullat procedurale të institucionit të arbitrazhit~~

~~1. Rregullat procedurale të institucionit të arbitrazhit duhet të përcaktojnë:~~

- ~~a) themeluesin e institucionit të arbitrazhit;~~
- ~~b) emrin e institucionit të arbitrazhit;~~
- ~~c) procedurat për emërimin dhe përfundimin e mandatit të arbitrave;~~
- ~~ç) procedurat për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me arbitrazh, përfshirë afatet procedurale, procedurat e paraqitjes së kërkesës për arbitrazh, kërkesëpadive, kundërpadive, procedurat për shqyrtimin ose shtyrjen e mosmarrëveshjeve objekt shqyrtimi, si dhe pezullimin dhe rifillimin e procedurave të arbitrazhit.~~

~~2. Rregullat procedurale të institucionit të arbitrazhit mund të rregullojnë edhe çështje të tjera procedurale në përputhje me këtë ligj, të tilla si:~~

- ~~a) procedurat me të cilat vërtetohen nënshkrimet e arbitrave në vendime;~~
- ~~b) shpenzimet e procedurave të arbitrazhit, tarifatat e arbitrit dhe procedurat e pagesës si dhe procedurat e rimbursimit të shpenzimeve të procedurave të arbitrazhit;~~
- ~~c) dispozita të tjera që rregullojnë funksionimin e institucionit të arbitrazhit.~~

~~3. Lista e arbitrave duhet t'i bashkëngjitet rregullave procedurale të institucionit të arbitrazhit.~~

~~4. Rregullat e procedurale të institucionit të arbitrazhit, së bashku me listën e arbitrave dhe dokumentacionin që vërteton se arbitrat plotësojnë kushtet e përcaktuara në nenin 15 të këtij ligji depozitohen në Ministrinë e Drejtësisë, që mban Regjistrin e Institucioneve të Arbitrazhit.~~

~~5. Në rast ndryshimesh të rregullave procedurale të arbitrazhit, institucioni ka detyrimin të depozitojë në Regjistrin e Institucioneve të Arbitrazhit tekstin e rregullave të përditësuara të arbitrazhit, jo më vonë se shtatë ditë pas miratimit të ndryshimeve. Në rast ndryshimi të listës së arbitrave të institucionit të arbitrazhit, institucioni ka detyrimin të depozitojë listën e përditësuar të arbitrave, bashkë me dokumentacionin që vërteton se arbitrat plotësojnë kushtet e përcaktuara në nenin 15 të këtij ligji.~~

~~6. Një herë në vit, brenda datës 1 Mars të çdo viti, përfaqësuesi ligjor i institucionit të përhershëm të arbitrazhit duhet t'i dërgojë Ministrisë së Drejtësisë konfirmimin se lista e arbitrave është e përditësuar.~~

~~7. Ministria e Drejtësisë publikon në faqen internet të saj rregullat procedurale të të gjitha institucioneve të arbitrazhit të regjistruara në Regjistrin e Institucioneve të Arbitrazhit.~~

~~Neni 9~~

~~Shkaqet për përfundimin e veprimtarisë së institucionit të arbitrazhit~~

~~1. Nëse një institucion arbitrazhi nuk plotëson kërkesat e parashikuara në këtë ligj ose themeluesi nuk dorëzon brenda afatit konfirmimin se lista e arbitrave është e përditësuar, Ministria e Drejtësisë vendos përjashtimin e institucionit të arbitrazhit nga Regjistri i Institucioneve të Arbitrazhit.~~

KREU III

MARRËVESHJA E ARBITRAZHIT

Neni 10

Objekti i marrëveshjes së arbitrazhit

1. Objekt i një marrëveshjeje arbitrazhi mund të jetë çdo pretendim pasuror ose kërkesë që rrjedh nga një marrëdhënie pasurore, me përjashtim të rastit kur legjislacioni i posaçëm e ndalon zgjidhjen nëpërmjet arbitrazhit.

Neni 11

Marrëveshja për arbitrazh

1. Një mosmarrëveshje mund të zgjidhet përmes arbitrazhit vetëm nëse ekziston një marrëveshje mes palëve, me anë të së cilës ato pranojnë t'ia nënshtrojnë arbitrazhit mosmarrëveshjet që kanë lindur ose mund të lindin nga një marrëdhënie juridike mes tyre.
2. Palët mund të lidhin një marrëveshje ~~të posaçme~~ për zgjidhjen me arbitrazh edhe të mosmarrëveshjeve jo kontraktore që mund të lindin në të ardhmen, me kusht që marrëveshja të lidhet sipas parashikimeve të nenit 12 të këtij ligji.
3. Marrëveshja e arbitrazhit mund të lidhet nga çdo person fizik ose juridik, publik ose privat. Zotësia e personave fizikë dhe juridikë, privatë dhe publikë, për të lidhur një marrëveshje arbitrazhi dhe për të qenë palë në një procedurë arbitrazhi rregullohet nga legjislacioni i zbatueshëm ndaj tyre.

Neni 12

Forma e marrëveshjes së arbitrazhit

1. Marrëveshja e arbitrazhit bëhet me shkrim, ndryshe është e pavlefshme. Marrëveshja e arbitrazhit mund të jetë në formën e një klauzole për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me arbitrazh brenda kontratës së lidhur midis palëve ose në formën e një marrëveshjeje të posaçme për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me arbitrazh.
2. Marrëveshja e arbitrazhit konsiderohet me shkrim edhe nëse vullneti i palëve shprehet përmes faksit, telegramit, teleksit, postës elektronike apo mjeteve të tjera të komunikimit ose regjistrimit të të dhënave, të cilat mund të dokumentohen dhe sigurojnë një provë të shkruar të marrëveshjes së arbitrazhit.
3. Marrëveshja e arbitrazhit është e vlefshme edhe në rast se kontrata midis palëve bën referim të drejtpërdrejtë në një dokument tjetër që përmban klauzolën për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me arbitrazh, me kusht që forma të jetë në përputhje me pikat 1 dhe 2, të këtij neni.
4. Marrëveshja e arbitrazhit ku një palë është konsumator duhet të nënshkruhet personalisht nga secila palë dhe kjo marrëveshje duhet të jetë e veçantë dhe e pavarur nga kontrata bazë.
5. Klauzola e marrëveshjes së arbitrazhit, kur është pjesë e një kontrate, trajtohet si një marrëveshje e posaçme dhe e pavarur nga kushtet e tjera të kontratës. Pavlefshmëria e kontratës nuk passjell *ipso jure* pavlefshmërinë e marrëveshjes së arbitrazhit dhe anasjelltas.

Neni 13

Interpretimi i marrëveshjes së arbitrazhit

Në rast dyshimi, marrëveshja e arbitrazhit interpretohet se i jep kompetenca gjykatës së arbitrazhit në të gjitha mosmarrëveshjet që lindin ose rrjedhin nga kontrata ose nga marrëdhënia juridike së cilës i referohet marrëveshja e arbitrazhit.

Neni 14

Paditë përpara gjykatave

1. Gjykata përpara së cilës është ngritur një padi lidhur me një çështje që është objekt i një marrëveshjeje arbitrazhi, deklaron mungesën e juridiksionit dhe pushon gjykimin, përveç rastit kur marrëveshja e arbitrazhit nuk ekziston ose është ~~haptazi~~-e pavlefshme referuar marrëveshjes së Arbitrazhit apo ligjit të aplikueshëm të kontratës.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me kërkesën e një pale të marrëveshjes së arbitrazhit, ose të vetë gjykatës së arbitrazhit mund të vendosë marrjen e masave për sigurimin e padisë ose marrjen e provave, përpara ose gjatë procedurave të arbitrazhit në përputhje me parashikimet e Kodit të Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë. Kjo dispozitë është e zbatueshme edhe përpara ose gjatë procedurave të në-procedurat e arbitrazhit ndërkombëtar.

3. Pala gjyqfituese mund të ngrejë kërkesë për masë sigurie edhe përpara Gjykatës së Apelit Tiranë gjatë fazës së njohjes dhe ekzekutimit të një vendimi përfundimtar të arbitrazhit ndërkombëtar.

4. Pavarësisht ngritjes së padisë, sipas pikave 1 dhe 2 të këtij neni, procedura e arbitrazhit mund të fillojë ose vazhdojë të zhvillohet dhe gjykata e arbitrazhit mund të marrë vendim edhe nëse ~~eq~~çështja është ende në shqyrtim përpara gjykatës.

4.5. Gjatë zhvillimit të procedurave të arbitrazhit nuk mund të ngrihen padi në gjykatë me objekt pavlefshmërinë e marrëveshjes së arbitrazhit.

KREU IV

ARBITRATPËRBERJA E GJYKATËS SË ARBITRAZHIT

Neni 15

Kushtet për të qenë arbitër

1. Arbitër mund të jetë vetëm personi fizik që ka zotësi të plotë juridike për të vepruar.

Neni 16

Numri i arbitrave

1. Palët janë të lira të përcaktojnë numrin e arbitrave, me kusht që të jetë një numër tek.
2. Marrëveshja e arbitrazhit duhet ~~të përmbajë emërimin e arbitrave ose~~ të parashikojë numrin e arbitrave dhe mënyrën e emërimit të tyre.
3. Në rast se mungon përcaktimi i numrit të arbitrave dhe palët nuk bien dakord për të, numri i arbitrave do të jetë tre.

Neni 17

Emërimi i arbitrit

1. Procedurat për emërimin e arbitrave përcaktohen nga palët.
2. Në rast se palët nuk kanë përcaktuar me marrëveshje procedurën e emërimit të arbitrave, zbatohen dispozitat e këtij neni.
3. Në rast se palët kanë rënë dakord që një mosmarrëveshje arbitrazhi do të zgjidhet nga institucioni i arbitrazhit, arbitrat caktohen ~~nga lista e arbitrave në përputhje me rregullat procedurale të zbatueshme të institucionit, të arbitrazhit duke marrë parasysh barazinë e palëve.~~
4. Në rast se palët kanë rënë dakord që një mosmarrëveshje arbitrazhi do të zgjidhet nga arbitrazhi *ad hoc*, secila palë cakton një arbitër. Të dy arbitrat me marrëveshje caktojnë, arbitrin e tretë, i cili do të jetë kryesuesi i trupit gjykues të arbitrazhit.
5. Gjykata e arbitrazhit mund të përbëhet edhe nga një arbitër, nëse palët bien dakord.
6. Nëse një palë emëron një arbitër dhe njofton palën tjetër për të, ajo nuk mund të revokojë/zëvendësojë këtë arbitër pa pëlqimin e palës tjetër.
7. Nëse palët nuk bien dakord mbi arbitrin e vetëm apo arbitrin sipas paragrafit 4 të këtij neni brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga fillimi i procedurave të arbitrazhit, sipas nenit 3 të këtij ligji, secila nga palët ka të drejtë t'i drejtohet kryetarit të gjykatës së rrethit gjyqësor ku ndodhet vendi i arbitrazhit për të bërë emërimin e arbitrit ose Institucionit të arbitrazhit të caktuar me marrëveshje nga palët.
8. Kryetari i gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë -apo institucionit i arbitrazhit të caktuar me marrëveshje nga palët kompetente kryen emërimin e arbitrit sipas këtij neni, brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditëve nga marrja e kërkesës, me kusht që marrëveshja e arbitrazhit të mos jetë ~~haptazi~~ e pavlefshme ose të mos parashikojë një arbitrazh jashtë Shqipërisë.
9. Në emërimin e arbitrit, kryetari i gjykatës merr në konsideratë cilësitë dhe kualifikimet profesionale, sipas përcaktimeve të palëve në marrëveshjen e arbitrazhit ose që janë të

nevojshme për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, si dhe çdo rrethanë tjetër që garanton emërimin e një arbitri të pavarur dhe të paanshëm.

10. Kundër vendimit të kryetarit të gjykatës apo institucionit të arbitrazhit të caktuar me marrëveshje nga palët për emërimin e arbitrit nuk lejohet ankim.

11. Palët, në marrëveshjen e arbitrazhit ose me një akt të mëvonshëm, mund të bien dakord që emërimi i arbitrit të vetëm ose i kryetarit të gjykatës së arbitrazhit kolegjiv arbitral, t'i besohet një pale të tretë. Dispozitat e këtij neni zbatohen edhe kur marrëveshja e arbitrazhit parashikon emërimin e një ose disa arbitrave nga gjykata ose nëse emërimi i arbitrit i besohet një pale të tretë dhe kjo nuk merr masa për emërimin e tij.

Neni 18

Zëvendësimi i arbitrit

1. Kur, për çfarëdo arsye, një arbitër nuk është në gjendje të përmbushë detyrat e tij, jep dorëheqjen apo nuk kryen ose vonon kryerjen e një veprimi që lidhet me ushtrimin e funksioneve të tij, pala që e ka emëruar bën zëvendësimin e tij dhe ia njofton palëve dhe arbitrave të tjerë.

2. Kur pala që ka detyrimin nuk merr masa për zëvendësimin e arbitrit, zëvendësimi i arbitrit kryhet nga kryetari i gjykatës së rrethit gjyqësor ku ndodhet vendi i arbitrazhit, me kërkesë së palës së interesuar, dhe zbatohen rregullat e nenit 17 të këtij ligji.

3. Në rast se arbitri nuk zëvendësohet brenda 60 (gjashtëdhjetë) ditëve nga data në të cilën ka pushuar së ushtruar funksionet e tij, procedura e arbitrazhit përfundon automatikisht.

Neni 19

Pranimi i detyrës nga arbitri

1. Gjykata e arbitrazhit formohet në momentin që arbitrat pranojnë detyrën.

2. Arbitri pranon detyrën përmes një deklarate me shkrim, në të cilën deklaron gjithashtu se nuk ekzistojnë shkaqe të tjera ndër ato të parashikuara në nenin 21, që mund të përbëjnë shkak për të dyshuar lidhur me pavarësinë dhe paanshësinë e tij.

3. Pranimi me shkrim kryhet në momentin e nënshkrimit të marrëveshjes së arbitrazhit ose, nëse emërimi është i mëvonshëm, menjëherë pas emërimit.

Neni 20

Përgjegjësia e arbitrit

~~1. Arbitri është përgjegjës për dëmet që u shkakton palëve nëse, me dashje ose pakujdesi të rëndë, nuk ka kryer ose ka vonuar kryerjen e akteve të detyrueshme brenda afatit të përcaktuar.~~

~~2. Padia për dëmshpërblim mund të ngrihet edhe gjatë procedurës së arbitrazhit.~~

~~3. Në rastin e njohjes së përgjegjësisë, arbitri humbet edhe të drejtën për të kërkuar pagesën e tarifës së shërbimit dhe rimbursimin e shpenzimeve.~~

Neni 21

Ndalimi i pjesëmarrjes në gjykim të arbitrit

1. Arbitri nuk mund të marrë pjesë në gjykimin e një çështjeje nëse :

- a) ka qenë përfaqësues i ndonjërës nga palët ose ekspert apo dëshmitar në një çështje ku kanë marrë pjesë të njëjtat palë;
- b) nëse ai vetë ose bashkëshorti është i afërt deri në shkallë të katërt apo krushqi deri në shkallë të dytë ose është i lidhur me detyrime birësimi apo bashkëjeton në mënyrë të përhershme me njërën nga palët ose përfaqësuesit e tyre;
- c) është në marrëdhënie pune me ndonjërin nga palët ose përfaqësuesit e tyre, ose nëse arbitri ofron këshilla ligjore, financiare, kontabiliste dhe në çdo fushë tjetër me karakter ekonomik ndonjërës nga palët;
- d) nëse ai vetë ose bashkëshorti ose personi juridik, në të cilin është administrator ka interes në çështje ose një mosmarrëveshje tjetër që ka lidhje me atë gjykim;

2. Arbitri ka detyrimin të mos pranojë detyrën kur ekziston ndonjë prej shkaqeve për përjashtimin e tij, sipas pikës 1 të këtij neni, ose të heqë dorë nga detyra duke deklaruar shkaqet përkatëse, brenda 5 (pesë) ditëve nga dita e zbulimit të çdo lloj rrethane tjetër që mund të shkaktojë dyshime të arsyeshme lidhur me paanshmërinë e tij.

3. Nëse arbitri heq dorë nga detyra sipas kësaj dispozite, ai zëvendësohet me një arbitër të ri, në përputhje me procedurat e parashikuara në marrëveshje, në këtë ligj apo në rregullat proceduriale të institucionit të arbitrazhit.

Neni 22

Rastet për përjashtimin e arbitrit

1. Secila nga palët mund të kundërshtojë emërimin ose të kërkojë përjashtimin e një arbitri, nëse:

- a) ekziston një nga shkaqet për ndalimin e pjesëmarrjes së arbitrit, sipas nenit 21, paragrafi 1, i këtij ligji, dhe arbitri nuk ka hequr dorë nga detyra;
- b) nuk plotëson kushtet për të qenë arbitër, sipas nenit 15 të këtij ligji;
- c) nuk zotëron cilësitë shprehimisht të dakordësuara nga palët në marrëveshjen e arbitrazhit;

ç) ekzistojnë rrethana të tjera që shkaktojnë dyshime të arsyeshme lidhur me paanësinë ose pavarësinë e arbitrit.

2. Nga data e emërimit dhe gjatë gjithë procedurës së arbitrazhit, arbitri ka detyrimin të njoftojë palët lidhur me çdo rrethanë, që mund të krijojnë dyshime të arsyeshme mbi paanësinë ose pavarësinë e tij, me përjashtim të rasteve kur provohet se palët kanë marrë ose duhet të kishin marrë dijëni paraprakisht për këto rrethana.

3. Pala nuk mund të kërkojë përjashtimin e arbitrit të emëruar prej vetë asaj, përveçse kur shkaqet për përjashtimin e tij kanë lindur ose pala është vënë në dijeni pas emërimit të arbitrit, pavarësisht se arsyet kanë ekzistuar edhe më parë. Në çdo rast, momenti i marrjes dijëni nga pala që kërkon përjashtimin e arbitrit duhet të provohet.

Neni 23

Procedura për përjashtimin e arbitrit

1. Palët mund të përcaktojnë procedurën e përjashtimit të arbitrit në marrëveshjen e arbitrazhit ose në një marrëveshje të posaçme. Në mungesë të marrëveshjes, secila nga palët mund të kërkojë me shkrim përjashtimin e arbitrit, jo më vonë se 15 (pesëmbëdhjetë) ditë nga marrja dijëni për shkakun e përjashtimit ose, në rast se gjykata e arbitrazhit është konstituuar, jo më vonë se 15 (pesëmbëdhjetë) ditë nga konstituimi i kësaj gjykate, kur pala ka marrë dijëni për shkaqet e përjashtimit përpara krijimit të gjykatës së arbitrazhit.

2. Gjykata e arbitrazhit, përfshirë arbitrin kundrejt të cilit është bërë kërkesë për përjashtim, vendos mbi përjashtimin e arbitrit brenda 5 (pesë) ditëve nga marrja e kërkesës, përveç rasteve kur arbitri heq dorë nga detyra ose pala tjetër pranon përjashtimin.

3. Në rast se kërkesa për përjashtimin e arbitrit pranohet nga gjykata e arbitrazhit, një arbitër i ri do të emërohet në përputhje me procedurat e parashikuara në marrëveshje ose në rregullat procedurale të institucionit të arbitrazhit.

4. Në rast mospranimi të kërkesës për përjashtimin e arbitrit, sipas pikës 2, të këtij neni, pala ka të drejtë të bëjë ankim pranë Kryetarit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë të vendit të arbitrazhit apo institucionit të arbitrazhit të caktuar me marrëveshje nga palët brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga marrja dijëni e vendimit të gjykatës së arbitrazhit lidhur me përjashtimin. Kryetari i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditëve nga depozitimi i kërkesës, merr vendim pasi dëgjon palët, duke disponuar edhe mbi shpenzimet e procedurës. Shqyrtimi i ankimit nga gjykata nuk pezullon procedurat e arbitrazhit. Kundër vendimit të Gjykatës nuk lejohet ankim.

PARIMET E ARBITRAZHIT

Neni 24

Trajtimi i barabartë i palëve

~~1.~~ Palët trajtohen në mënyrë të barabartë dhe secilës palë i jepet mundësia e plotë për të paraqitur mjetet, shpjegimet, faktet, dokumentet dhe provat mbi të cilat mbështesin pretendimet e tyre në mënyrë që secila palë të mbrojë interesin e saj në gjykim.

Neni 25

E drejta për përcaktimin e rregullave procedurale

1. Palët janë të lira të bien dakord mbi procedurën që do të ndiqet nga gjykata e arbitrazhit në zhvillimin e procesit të gjykimit, ose mund të referojnë në rregulla të caktuara nga institucionet e arbitrazhit, pavarësisht nëse kanë rënë dakord t'i drejtohen një institucioni arbitrazhi apo arbitrazhit ad hoc me përjashtim të rasteve kur në këtë ligj parashikohet ndryshe.

2. Në rast se palët nuk kanë përcaktuar rregullat procedurale sipas përcaktimit të paragrafit të mësipërm, zbatohen dispozitat e këtij ligji.

Neni 26

Pavarësia e arbitrit

~~1.~~ Arbitri i kryen detyrat e tij me mirëbesim dhe në mënyrë të paanshme. Arbitri është objektiv dhe i pavarur në vendimmarrjen e tij.

Neni 27

Konfidencialiteti gjatë procedurave të arbitrazhit

1. Procedurat e arbitrazhit janë konfidenciale, me përjashtim kur palët kanë rënë dakord ndryshe.

2. Seancat e gjykatës së arbitrazhit janë të mbyllura dhe gjykata e arbitrazhit nuk mund t'u bëjë me dije palëve të treta ose të publikojë të dhëna lidhur me procedurat e arbitrazhit, me përjashtim kur palët kanë rënë dakord ndryshe. Personat e tretë mund të marrin pjesë në seanca vetëm me pëlqimin e palëve.

3. Të dhënat që lidhen me procedurat e arbitrazhit mund t'u jepen vetëm personave që kanë të drejtë të kenë akses në këto të dhëna për kryerjen e detyrave që u caktohen me ligj.

KREU VI

PËRGATITJA PËR PROCEDURAT E ARBITRAZHIT

Neni 28

Vendimmarrja lidhur me juridiksionin e gjykatës së arbitrazhit

1. Gjykata e arbitrazhit, në bazë të parimit *competence-competence*, vendos lidhur me juridiksionin e saj për zgjidhjen e një mosmarrvëshjeje, përfshirë mbi ekzistencën apo vlefshmërinë e marrëveshjes së arbitrazhit dhe/ose formimin e rregullt të kolegjit të arbitrave. Gjykata disponon mbi çështjet në kompetencën me vendim të ndërmjetëm ose me vendim përfundimtar.

2. Pretendimi për mungesën e juridiksionit të gjykatës së arbitrazhit mund të ngrihet përpara kësaj gjykate jo më vonë se dita e dorëzimit nga pala të deklaratës së mbrojtjes. Palët kanë të drejtë të paraqesin pretendime lidhur me mungesën e juridiksionit edhe nëse kanë emëruar ose kanë marrë pjesë në emërimin e një arbitri. Pretendimet lidhur me tejkalimin e kompetencës nga gjykata e arbitrazhit duhet të ngrihen menjëherë sapo çështja pretendohet të jetë jashtë kompetencës së gjykatës së arbitrazhit. Gjykata e arbitrazhit mund ta pranojë kundërshtimin edhe kur bëhet me vonesë, me kusht që të provohet se vonesa ka qenë për shkaqe të arsyeshme.

3. Pala që nuk paraqet pretendime lidhur me vlefshmërinë apo zbatueshmërinë e marrëveshjes së arbitrazhit që në aktin e parë të mbrojtjes, pas formimit të gjykatës së arbitrazhit, nuk mundet që, për të njëjtin shkak, të ankimojë vendimin e arbitrazhit, me përjashtim të rastit kur mosmarrëveshja nuk mund të jetë objekt arbitrazhi, sipas nenit 10 të këtij ligji.

4. Pala që nuk prapëson gjatë procedurave të arbitrazhit se pretendimet e palëve të tjera janë në tejkalim të marrëveshjes së arbitrazhit, nuk mundet që, për të njëjtin shkak, të ankimojë vendimin e arbitrazhit.

5. Kundër vendimeve të ndërmjetme mund të paraqitet ankim së bashku me vendimin përfundimtar. ~~ankim në mënyrat dhe afatet e parashikuara për vendimin përfundimtar. Paraqitja e ankimit ndaj një vendimi të ndërmjetëm nuk pezullon procedurën e arbitrazhit, përveç kur gjykata e arbitrazhit vendos ta pezullojë atë deri në vendimmarrjen e gjykatës.~~

Neni 29

Vendi i arbitrazhit

1. Palët kanë të drejtë të caktojnë vendin se ku do të zhvillohet procedura e arbitrazhit. Në rast se palët nuk e kanë caktuar, vendi i arbitrazhit përcaktohet nga gjykata e arbitrazhit ~~ose institucioni i arbitrazhit~~, duke mbajtur në konsideratë rrethanat e çështjes, si dhe

përshtatshmërinë për palët. Vendimi për përcaktimin e vendit të arbitrazhit është i paankimueshëm.

2. Gjykata e arbitrazhit, pavarësisht parashikimeve të pikës 1, të këtij neni apo nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, mund të mbledhet në çdo vend që e çmon të përshtatshëm për:

- a) konsultimin ndërmjet arbitrave;
- b) dëgjimin e dëshmitarëve, ekspertëve ose palëve; ose
- c) këqyrjen e sendeve, të luajtshme ose të paluajtshme ose çdo dokumenti tjetër.

Neni 30

Gjuha

1. Palët janë të lira të bien dakord për gjuhën ose gjuhët që do të përdoren gjatë procedurës së arbitrazhit. Në rast se palët nuk e kanë caktuar, gjuha që përdoret gjatë procedurës së arbitrazhit është ajo e që do të caktohet nga gjykata e vendit të arbitrazhit. Marrëveshja për caktimin e gjuhës, nëse nuk përcaktohet ndryshe, zbatohet dhe për çdo shpjegim, ~~dhe~~ pretendimi, dokumentacion dhe prova mbështetëse, me shkrim të paraqitur nga palët, për çdo seancë dëgjimore, si dhe për çdo vendim ose njoftim tjetër të kryer nga gjykata e arbitrazhit.

2. Gjykata e arbitrazhit mund të urdhërojë që çdo provë me shkresë të shoqërohet nga një përkthim në gjuhën ose gjuhët e caktuara me marrëveshje midis palëve ose të përcaktuara nga gjykata e arbitrazhit. -Në këtë rast, gjykata e arbitrazhit pranon provat e përkthyer vetëm nga një per~~e~~r~~th~~yes i licensuar, i kontraktuar nga secila prej palëve ose i caktuar nga vetë gjykata e arbitrazhit.

3. Kërkesa për arbitrazh, ~~kërkesë padia~~ dhe parashtrimet e tjera mund të bëhen në gjuhën e kontratës që përmban klauzolën e arbitrazhit, të marrëveshjes së arbitrazhit ose në gjuhën shqipe deri në momentin e përcaktimit të gjuhës së përdorur gjatë procedurës së arbitrazhit, përveç kur është rënë dakord ndryshe nga palët.

Neni 31

Njoftimi i komunikimeve me shkrim

1. Nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, çdo komunikim me shkrim konsiderohet i marrë nëse i dorëzohet personalisht marrësit ose nëse dorëzohet në adresën postare ose adresën elektronike (e-mail) të treguar shprehimisht nga vetë personi që duhet të marrë njoftimin. Nëse personi ka treguar edhe adresë postare edhe e-mail, njoftimi duhet të dërgohet në të dy adresat.

2. Nëse marrësi nuk ka përcaktuar shprehimisht ndonjë adresë tjetër ose nëse rrethanat e çështjes nuk tregojnë ndryshe, adresë postare do të jetë adresa e selisë së marrësit, adresa e

vendbanimit të tij ose adresa e referuar në kontratë ose në marrëveshjen e arbitrazhit. Rregullat e parashikuara në këtë pikë zbatohen *mutatis mutandis* në lidhje me adresën e postës elektronike.

3. Nëse asnjë prej tyre, pavarësisht përpjekjeve të arsyeshme, nuk gjendet, komunikimi i shkruar do të konsiderohet i marrë nëse dërgohet në vendin e fundit të njohur të biznesit të marrësit, vendbanimin e zakonshëm ose adresën postare me kusht që të dërgohet përmes postës rekomande ose çfarëdolloj mjeti tjetër që siguron provë për përpjekjet e realizuara për dorëzimin e saj.

4. Komunikimi me shkrim do të konsiderohet i marrë në ditën që është dërguar sipas mënyrave të mësipërme.

5. Një njoftim me shkrim konsiderohet i dërguar, në rast se dërgimi është bërë në përputhje me parashikimet e pikës 2 dhe 3, të këtij neni, edhe nëse marrësi refuzon ta pranojë atë, nuk di ose nuk mund të nënshkruajë, sipas shënimit përkatës në aktin e njoftimit.

6. Dispozitat e këtij neni nuk zbatohen për njoftimet në proceset gjyqësore të cilat rregullohen nga Kodi i Procedurës Civile.

Neni 32

Përfaqësimi i palëve

1. Përpara gjykatës së arbitrazhit, palët mund t'i kryejnë veprimet personalisht ose nëpërmjet përfaqësuesit të autorizuar.

2. Palët janë të lira në zgjedhjen e përfaqësuesve të tyre, të cilët do t'i përfaqësojnë ato në procedurën e arbitrazhit. Përfaqësuesi i autorizuar nga pala nuk mund të përjashtohet nga procedura e arbitrazhit.

Neni 33

Heqja dorë nga e drejta për kundërshtim

~~1.~~ Nëse njëra nga palët është në dijeni të shkeljes së një dispozite të këtij ligji apo të mospërbushjes nga pala tjetër të një detyrimi që rrjedh nga marrëveshja e arbitrazhit dhe, pavarësisht kësaj, vijon procedurën e arbitrazhit, duke mos kundërshtuar menjëherë dhe, në çdo rast, jo me vonë se 5 (pesë) ditë nga marrja dijeni, shkeljen përkatëse, konsiderohet se ka hequr dorë nga e drejta për kundërshtim.

KREU VII

PROCEDURAT E ARBITRAZHIT

Neni 34

Fillimi i procedurës së arbitrazhit

1. Nëse në marrëveshjen e lidhur midis palëve nuk parashikohet ndryshe, procedura e arbitrazhit për një mosmarrëveshje fillon:

a) në datën kur institucioni i përhershëm i arbitrazhit i njofton palës së paditur kërkesën për zgjidhjen e kësaj mosmarrëveshje me arbitrazh ~~merr kërkesën për fillimin e procedurës së arbitrazhit, nëse procedurat e arbitrazhit zhvillohen dhe administrohen nga një institucion përhershëm arbitrazhi;~~

b) në çdo rast tjetër, në datën në të cilën kërkesa për arbitrazh i njoftohet palës së paditur, ~~në çdo rast tjetër~~ (arbitrazhi ad hoc);

c) pas kërkesës për arbitrazh, pala e paditur paraqet shkurtimisht kundërshtimet me anë të përgjigjes ndaj kërkesës për arbitrazh

-

Neni 35

Kërkesa për arbitrazh padia

1. Kërkesa për arbitrazh duhet të përmbajë:

a) gjeneralitetet që bëjnë të mundur identifikimin e palëve, të dhënat elektronike dhe postare të kontaktit të palës paditëse dhe të paditur dhe të personave që përkatësisht i përfaqësojnë ata, kur ka të tillë;

b) objektin e kërkesës;

c) tregimin konkret të fakteve, rrethanave, dokumenteve, mjeteve të tjera provuese, të së drejtës mbi të cilat mbështetet kërkesa, si dhe kërkimin konkret të palës paditëse; Marrëveshja bazë për të cilën ka lindur konflikti objekt i kërkesës për arbitrazh dhe marrëveshja e arbitrazhit duhet të paraqiten në origjinal ose kopje të vërtetuara me origjinalin.

ç) listën e personave që kërkon të thirren në cilësinë e dëshmitarit, duke saktësuar emrin, atësinë, mbiemrin dhe adresën e plotë, si dhe faktet që kërkohet të provohen me to;

d) llojin e ekspertimit që kërkohet të kryhet gjatë gjykimit;

dh) çdo dokument tjetër që pala paditëse e çmon të vlefshëm për të mbështetur parashtrimet e saj.

2. Kërkesa për arbitrazh duhet të shoqërohet nga:

a) marrëveshja e arbitrazhit;

b) marrëveshja ~~en~~ bazë për të cilën ka lindur mosmarrëveshja objekt i kërkesës për arbitrazh

c) dokument ~~eat~~ të cilave u referohet paditësi në kërkesën për arbitrazh.

3. Dispozitat e këtij neni zbatohen *mutatis mutandis* edhe për kundërpadinë.

Neni 36

Njoftimi i fillimit të procedurave të arbitrazhit

~~1. Menjëherë pas fillimit të procedurës së arbitrazhit, i~~ Institucioni i përhershëm i arbitrazhit pasi vlerëson vlefshmërinë e kërkesës për arbitrazh ku përfshihet dhe pagesa e kostove administrative, ia komunikon menjëherë kopjen e kërkesës për arbitrazh palës së paditur, dhe e informon për të drejtën e tij për të dorëzuar përgjigjen e kërkesës për arbitrazh ~~i dërgon të paditurit njoftim për fillimin e procedurave të arbitrazhit dhe kopje të kërkesës për arbitrazh, dhe e informon për të drejtën e tij për të dorëzuar deklaratën e mbrojtjes.~~

Neni 37

Deklarata e mbrojtjes

1. Pala e paditur duhet t'i njoftojë palës kërkuese dhe të depozitojë pranë institucionit të arbitrazhit deklaratën e mbrojtjes dhe dokumentacionin mbështetës, brenda afatit të përcaktuar nga palët ose nga institucioni i arbitrazhit. Afati duhet të jetë në ~~ecdo~~ rast jo më pak se 15 (pesëmbëdhjetë) ditë nga dita e marrjes së kërkesës për arbitrazh nga i padituri.

2. Deklarata e mbrojtjes duhet të përmbajë:

- a) gjeneralitetet që bëjnë të mundur identifikimin e palëve, të dhënat elektronike dhe postare të kontaktit të palës paditëse dhe të paditur dhe të personave që përkatësisht i përfaqësojnë ata, kur ka të tillë;
- b) tregimin konkret të fakteve, rrethanave, dokumenteve dhe provave të tjera, si dhe prapësimet dhe argumentet për kundërshtimin e kërkesës, nëse ka;
- c) listën e personave që kërkon të thirren në gjykim me cilësinë e dëshmitarit si dhe faktet që kërkohet të provohen me to;
- ç) provat që kërkohen të merren tek të tretët ose te pala paditëse;
- d) llojin e ekspertimit që kërkohet të kryhet gjatë gjykimit;
- dh) kundërpadia, nëse ka dhe është objekt i zgjidhjes me arbitrazh.
- e) çdo akt tjetër që pala e paditur e çmon të vlefshëm për të mbështetur prapësimet e saj.

3. Mosdorëzimi i përgjigjes së kërkesës për arbitrazh dhe i deklaratës së mbrojtjes nuk përbën pengesë për -vijimin e gjykimit të mosmarrëveshjes.

Neni 38

Ndryshimi dhe plotësimi i pretendimeve

~~1.~~ Përveç nëse janë dakordësuar ndryshe, gjatë procesit të gjykimit të arbitrazhit, palët mund të ndryshojnë apo plotësojnë kërkesë padinë për arbitrazh ose deklaratën e mbrojtjes, me kusht që edhe pas ndryshimit dhe plotësimit kërkimi në kërkesë padinë e palëve të ketë lidhje me -marrëveshjen e arbitrazhit. Gjykata e arbitrazhit nuk do të lejojë ndryshimin dhe plotësimin nëse konsideron se ky ndryshim/ plotësim është/janë paraqitur me vonesë.

Neni 39

Seancat dëgjimore dhe procedurat me shkrim

1. Nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, gjykata e arbitrazhit mund vendosë nëse do të mbahet seanca dëgjimore apo nëse procedura do të zhvillohet vetëm në bazë të dokumenteve dhe materialeve të tjera të shkruara. Gjykata e arbitrazhit vendos të zhvillojë një seancë dëgjimore kur vlerësohet e arsyeshme, duke pasur në konsideratë rrethanat e çështjes, ose mbi bazën e kërkesës së njëres prej palëve. Seancat dëgjimore nuk janë publike, përveçse nëse palët kanë rënë dakord ndryshe.
2. Palët duhet të informohen paraprakisht dhe në një kohë të arsyeshme në lidhje me çdo seancë dëgjimore dhe çdo mbledhje të gjykatës së arbitrazhit e cila ka për qëllim marrjen e provave.
3. Të gjitha deklaratat, kërkesat, aktet ose informacionet e tjera të cilat -njëra palë i dorëzon gjykatës së arbitrazhit i njoftohen palës tjetër. Gjithashtu, palëve i komunikohet çdo raport eksperti ose dokument provues në të cilin gjykata e arbitrazhit mund të mbështetet në marrjen e vendimit të saj.

Neni 40

Pasojat e mosveprimit të palëve

1. Në rast se paditësi nuk e paraqet kërkesën për arbitrazh në përputhje me nenin 35, gjykata e arbitrazhit përfundon procedurën e arbitrazhit dhe pushon gjykimin.
2. Në rast se i padituri nuk paraqet deklaratën e mbrojtjes në përputhje me nenin 37, gjykata e arbitrazhit vazhdon procedurat, duke mos e vlerësuar mosparaqitjen e këtij dokumenti nga ana e të paditurit si pranim nga ana e tij të pretendimeve të paditësit.
3. Nëse një palë nuk paraqitet në seancë ose nuk paraqet prova shkresore brenda afatit të caktuar nga gjykata, gjykata e arbitrazhit mund të vazhdojë procesin e gjykimit dhe të marrë vendimin mbi provat e paraqitura deri në atë moment prej saj.
4. Gjykata e arbitrazhit nuk merr parasysh mosveprimet sipas paragrafëve më sipër nëse pala ka shkak të arsyeshëm. Palët mund të bien dakord ndryshe për pasojat që sjell mospërmbushja e detyrimeve sipas pikave 1, 2 dhe 3 të këtij neni.

Neni 41

Provat

1. Secila palë ka barrën e provës për faktet mbi të cilat mbështeten pretendimet e tyre, përveçse kur ka marrëveshje të kundërt midis palëve.
2. Gjykata e arbitrazhit përcakton mënyrën e marrjes, pranimit të provave si dhe vlerësimin e tyre.

3. Në çdo kohë gjatë procedurës, gjykata e arbitrazhit mund të kërkojë nga palët që të paraqesin dokumente ose prova të tjera brenda afatit të caktuar prej saj.

Neni 42

Dëshmitarët

1. Nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, dëshmitarët thirren për të dëshmuar gjatë zhvillimit të seancave dëgjimore. Kur një dëshmitar refuzon të paraqitet vullnetarisht, gjykata e arbitrazhit, kur e vlerëson të përshtatshme sipas rrethanave, mund t'i kërkojë kryetarit të gjykatës së rrethit gjyqësor ~~të vendit të arbitrazhit~~ **Tiranë**, që të urdhërojë marrjen e provës.

2. Dëshmitarët, me pëlqimin e palëve, mund të pyeten nga gjykata e arbitrazhit jashtë seancave dëgjimore ose mund të kërkojnë që t'i përgjigjen me shkrim pyetjeve të gjykatës së arbitrazhit brenda një periudhe të caktuar kohore ~~të caktuar~~.

3. Dëshmitarët dëgjohen dhe pyeten nga gjykata e arbitrazhit, duke zbatuar, për aq sa është e zbatueshme, parashikimet e legjislacionit procedural civil për pyetjen e dëshmitarëve.

Neni 43

Ekspertët

1. Si rregull, palët paraqesin ekspertët e tyre dhe raportet përkatëse. Nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, në raste të veçanta, edhe gjykata e arbitrazhit:

- a) mund të caktojë një ose më shumë ekspertë për t'i raportuar asaj mbi çështje specifike që do të përcaktohen nga gjykata e arbitrazhit;
- b) mund t'i kërkojë secilës prej palëve t'i japë ekspertit çdo informacion apo dokumentacion të nevojshëm si dhe të sigurojë këqyrjen prej tij të sendeve apo objekteve të tjera.

2. Nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, eksperti, pas paraqitjes së raportit të tij me shkrim ~~ose dhe~~ me gojë, nëse kërkohet, mbi bazën e kërkesës së një pale ose nëse gjykata e arbitrazhit e çmon të nevojshme, merr pjesë në seancë, ku palët kanë mundësi t'i bëjnë pyetje dhe të paraqesin dëshmitarë ekspertë ~~të~~ -mbi fushën për të dëshmuar mbi çështjet ~~në~~ konkrete në gjykim.

3. Nenet 21 dhe 22 zbatohen përshtatshëmrisht edhe për ekspertët e caktuar nga gjykata e arbitrazhit.

Neni 44

Mbështetja e gjykatës në marrjen e provave

1. Gjykata e arbitrazhit ose secila nga palët, me miratimin e gjykatës së arbitrazhit, mund të kërkojnë mbështetjen e gjykatës kompetente për marrjen ose sigurimin e provave. Gjykata

mund të ekzekutojë kërkesën brenda kompetencës për marrjen e provave, sipas rregullave dhe parashikimeve të legjislacionit procedural civil.

Neni 45

Kompensimi

~~1.~~ Arbitrat mund të marrin në shqyrtim kërkesat për kompensim, në kufijtë e vlerës së çështjes, edhe nëse ~~kredia-kërkesa~~ për kompensim nuk përfshihet në fushën e zbatimit të marrëveshjes së arbitrazhit.

Neni 46

Marrja e masave për sigurimin e padisë

1. Gjykata e arbitrazhit, me kërkesën e njëres prej palëve, mund të vendosë marrjen e masave për sigurimin e padisë, përveç kur ka marrëveshje të kundërt ndërmjet palëve ose kur kjo nuk lejohet nga ligji i zbatueshëm i zgjedhur nga palët në marrëveshjen e arbitrazhit. Nëse palët nuk kanë vendosur rregulla për një qëllim të tillë, gjykata e arbitrazhit zbaton rregullat e parashikuara në Kodin e Procedurës Civile për sigurimin e padisë.

2. Kërkesa për marrjen e masës së sigurimit të padisë mund të paraqitet në çdo kohë përpara dhënies së vendimit përfundimtar të arbitrazhit, me akt që i njoftohet palëve dhe arbitrave kur ekzistojnë kushtet e mëposhtme:

a) pala kërkuuese mund të pësojë një dëm të rëndë dhe të pariparueshëm gjatë kohës –së nevojshme deri në lëshimin e vendimit të arbitrazhit;

b) ekzekutimi i vendimit të arbitrazhit do të bëhej i pamundur apo do të vështirësohej së tepërmi me kushtin që të ekzistojë mundësia e arsyeshme e një vendimi në favor të palës kërkuuese;

c) të ekzistojë *prima facie* mundësia që kërkimi përfundimtar të pranohet.

3. Kur e vlerëson të përshtatshme, gjykata e arbitrazhit mund të kushtëzojë marrjen e masës së sigurimit me dhënien e një garancie në të holla ose dorëzanie, duke përcaktuar objektin, mënyrën e vënies në garancin dhe afatin.

4. Vendimi i gjykatës së arbitrazhit që cakton një masë sigurimi përbën titull ekzekutiv.

5. Në prani të shkaqeve të justifikuara të ndodhura pas vendimit që pranon masën e sigurimit, dhe pasi ka dëgjuar palët, gjykata e arbitrazhit mund të vendosë heqjen e saj.

Neni 47

Ankimi ndaj vendimit për masën e sigurimit

1. Kundër vendimit të gjykatës së arbitrazhit që ka vendosur pranimin, refuzimin ose heqjen e masës së sigurimit lejohet ankimi në ~~g~~Gjykatën –e ~~a~~Apelit ~~të vendit të arbitrazhit~~Tiranë, brenda 10 (dhjetë) ditëve nga njoftimi i vendimit.

2. Ankimi nuk pezullon ekzekutimin e vendimit të ankimuar.

KREU VIII

VENDIMI I GJYKATËS SË ARBITRAZHIT

Neni 48

Rregullat e zbatueshme për themelin e mosmarrëveshjes

1. Gjykata e arbitrazhit vendos mbi mosmarrëveshjen në përputhje me parashikimet e ligjit material të zgjedhur nga palët ~~si të zbatueshëm për themelin e mosmarrëveshjes. Çdo përcaktim i ligjit ose sistemit ligjor të një shteti të caktuar, përveç kur është rënë shprehimisht dakord ndryshe nga palët, interpretohet se i referohet drejtpërdrejt ligjit material të atij shteti dhe jo rregullimit të tij ligjor për të drejtën ndërkombëtare private.~~
2. Gjykata e arbitrazhit, në mungesë të përcaktimit nga palët sipas pikës 1 të këtij neni, zbaton rregullat që vlerëson të përshtatshme për palët.
3. Gjykata e arbitrazhit mund të vendosë zgjidhjen e mosmarrëveshjes sipas parimit *ex aequo et bono* ose *amiable compositeur* vetëm nëse palët kanë rënë dakord shprehimisht.
4. Gjykata e arbitrazhit, në të gjitha rastet, vendos në përputhje me kushtet e kontratës dhe merr në konsideratë zakonet tregtare të zbatueshme për transaksionin.

Neni 49

Marrja e vendimit

1. Vendimi i gjykatës së arbitrazhit merret me shumicën e votave e të gjithë anëtarëve të saj. Arbitrat që kanë mendim të kundërt me shumicën kanë të drejtë, por jo detyrimin, t'i parashirojnë me shkrim mendimet e tyre. Vendimi i nënshkruar nga shumica e arbitrave ka të njëjtin efekt sikur të jetë shkruar nga të gjithë arbitrat.
2. Vendimi bëhet publik vetëm me pëlqimin e të gjitha palëve.

Neni 50

Forma dhe Ppërmbytja e vendimit

1. Vendimi hartohet me shkrim dhe nënshkruhet nga arbitri ose arbitrat, sipas rastit. nënshkruhet nga arbitrat dhe në fund nga Kryearbitri.

2. Vendimi përfundimtar i arbitrazhit duhet të jetë i arsyetuar, me përjashtim të rasteve kur palët kanë rënë dakord ndryshe, ose vendimi është marrë si rezultat i marrëveshjes me mirëkuptim mes palëve.

3. Vendimi i gjykatës së arbitrazhit hartohet me shkrim dhe duhet të përmbajë:

- a) përbërjen e trupit gjykues të arbitrave;
- b) vendin e arbitrazhit;
- c) identitetin e palëve dhe përfaqësuesve të tyre;
- ç) të dhëna rreth marrëveshjes së arbitrazhit dhe pretendimeve përfundimtare të palëve;
- d) paraqitjen e përmbledhur të arsyetimit;
- dh) dispozitivin e vendimit;
- e) nënshkrimin e arbitrave. Nënshkrimi nga shumica e arbitrave është i mjaftueshëm, nëse shoqërohet nga shënimi se vendimi është marrë me pjesëmarrjen e të gjithëve dhe se të tjerët nuk kanë dashur ose nuk kanë mundur ta nënshkruajnë.
- ë) datën e nënshkrimeve.

Neni 51

Njoftimi i vendimit

~~4.~~ Arbitrat e hartojnë vendimin në një ose me shumë kopje origjinale. Arbitrat njoftojnë palët përmes dorëzimit të një origjinali, ose të një kopjeje të njehsuar me origjinalin nga vetë arbitrat, edhe me postë rekomande, brenda 10 (dhjetë) ditëve nga nënshkrimi i vendimit.

Neni 52

Efektet e vendimit

~~4.~~ Vendimi i gjykatës së arbitrazhit është përfundimtar dhe i formës së prerë në lidhje me marrëveshjen e shqyrtuar, që nga momenti që shpallet.

Neni 53

Ekzekutimi i vendimit të arbitrazhit vendas

1. Pala që dëshiron të vërë në ekzekutim vendimin e arbitrazhit në territorin e Shqipërisë, paraqet kërkesë për lëshimin e urdhrin të ekzekutimit në gGjykatën e Rrrethit gGjyqësor të Tiranës ~~vendit të arbitrazhit~~, duke depozituar vendimin ~~dhe marrëveshjen e arbitrazhit~~, në origjinal ose kopje të njehsuar me origjinalin.

2. Gjykata pasi verifikon përmbajtjen e vendimit, sipas nenit 50 të këtij ligji, lëshon urdhrin e ekzekutimit dhe njofton palët. Kundër vendimit të gjykatës që lëshon urdhrin e ekzekutimit nuk lejohet ankim.

3. Vendimi i gjykatës që refuzon lëshimin e urdhrit të ekzekutimit duhet të jetë i arsyetuar. Kundër këtij vendimi lejohet ankimi në ~~g~~Gjykatën e ~~a~~Apelit Tiranë brenda 10 (dhjetë) ditëve duke filluar nga dita e nesërme e marrjes djeni mbi vendimin.

Neni 54

Zgjidhja e mosmarrëveshjeve -me mirëkuptim

1. Kur gjatë procedurës së arbitrazhit, palët zgjidhin mosmarrëveshjen me mirëkuptim, gjykata e arbitrazhit përfundon procedurën e arbitrazhit dhe, nëse kërkohet nga palët dhe nuk kundërshtohet nga gjykata e arbitrazhit, dokumenton marrëveshjen në formën e një vendimi arbitrazhi, në bazë të kushteve të rëna dakord nga palët.
2. Marrëveshja e palëve për ~~z~~gjidhjen e mosmarrëveshjes me mirëkuptim, me kërkesë të palëve, bëhet pjesë e vendimit të arbitrazhit, me përjashtim të rastit kur përmbajtja e marrëveshjes është në kundërshtim me ligjin dhe me rendin publik. Vendimi i arbitrazhit merret në përputhje me dispozitat e nenit 50 dhe shpallet si vendim i gjykatës së arbitrazhit. Ky vendim ka efekt të njëjtë me çdo vendim tjetër të marrë mbi themelin e çështjes.

Neni 55

Përfundimi i procedurave të arbitrazhit

1. Procedurat e arbitrazhit përfundojnë me marrjen e një vendimi përfundimtar ose me urdhër të gjykatës së arbitrazhit për mbylljen e procedurës së arbitrazhit, në përputhje me pikën 2 të këtij neni.
2. Gjkata e arbitrazhit urdhëron përfundimin e procedurave të arbitrazhit, kur:
 - a) ~~n~~jëra palë ~~a~~paditëse tërheq padinë ose kundërpadinë, me përjashtim të rastit kur pala ~~tjetëre~~ ~~paditur~~ bën kundërshtim dhe gjykata e arbitrazhit çmon se ka një interes të ligjshëm të tij për zgjidhjen përfundimtare të mosmarrëveshjes;
 - b) palët bien dakord për përfundimin e procedurave;
 - c) gjykata e arbitrazhit çmon se vazhdimi i procedurave, për arsye të tjera, është bërë i panevojshëm ose i pamundur.
 - c) Kur jemi përpara rastit të parashikuar nga Neni 40, paragrafi i parë.
3. Mandati i gjykatës së arbitrazhit mbaron me përfundimin e procedurave të arbitrazhit, me përjashtim të rasteve të parashikuara në nenin 56 të këtij ligji.

Neni 56

Korrigjimi i gabimeve materiale, interpretimi dhe plotësimi i vendimit, të arbitrazhit

1. Nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga marrja e vendimit të arbitrazhit, secila palë duke njoftuar edhe palën tjetër, mund të kërkojë nga gjykata e arbitrazhit:

- a) të korrigjojë në vendim gabimet ortografike ose tipografike, gabimet në përlogaritje ose çdo gabim tjetër të një natyre të ngjashme;
- b) të bëjë interpretimin e vendimit që ajo ka dhënë;
- c) të japë një vendim plotësues në lidhje me kërkesat e ngritura para gjykatës së arbitrazhit, të cilat nuk janë përfshirë në vendimin përfundimtar.

2. Nëse gjykata e arbitrazhit çmon se kërkesa është e bazuar, brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga marrja e kërkesës ajo bën korrigjimin apo interpretimin e vendimit, dhe jep vendim, i cili i bashkohet vendimit përfundimtar të arbitrazhit.

3. Gjykata e arbitrazhit ~~me iniciativën e vetë edhe kryesisht~~ mund të korrigjojë çdo gabim të natyrës së ~~parashikuar~~ në germenin "a", të pikës 1, të këtij neni, brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga data e marrjes së vendimit.

4. Nëse nga palët nuk është rënë dakord ndryshe, një palë, pas njoftimit të palës tjetër, brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga marrja e vendimit, mund të kërkojë plotësim vendimi, në rast se gjykata e arbitrazhit nuk është shprehur mbi të gjitha pretendimet e paraqitura në procesin e arbitrazhit. Nëse gjykata e arbitrazhit e vlerëson kërkesën të bazuar, ajo jep vendim për plotësimin e vendimit brenda një periudhe prej 60 (gjashtëdhjetë) ditësh.

5. Gjykata e arbitrazhit mund të shtyjë, nëse është e nevojshme, periudhën kohore brenda të cilës do të bëjë korrigjimin, interpretimin ose plotësimin e vendimit sipas pikës 1 ose 4 të këtij neni.

6. Parashikimet e nenit 50 zbatohen edhe për korrigjimin ose interpretimin e vendimit të arbitrazhit si dhe për plotësimin e tij.

Neni 57

Vendimi mbi shpenzimet e procedurës së arbitrazhit

1. Nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, gjykata e arbitrazhit cakton shpenzimet në vendimin përfundimtar. Në shpenzime përfshihen:

- a) tarifa e gjykatës së arbitrazhit;
- b) shpenzimet dhe ~~shpërblimet~~ kostot e -arbitrit/arbitrave;
- c) shpenzimet për ekspertët dhe ndihmën tjetër të cilën e ka kërkuar gjykata e arbitrazhit dhe për të cilën janë pajtuar palët;
- ç) shpenzimet e udhëtimit dhe shpenzimet e tjera të dëshmitarëve, deri në masën e miratuar nga gjykata e arbitrazhit;

d) shpenzimet për përfaqësimin dhe këshillimin ligjor për palën e suksesshme, nëse kompensimi i këtyre shpenzimeve është kërkuar gjatë procedurës së arbitrazhit, dhe vetëm deri në atë masë që gjykata e arbitrazhit e vlerëson të arsyeshme; dhe dh) të gjitha taksat dhe shpenzimet e gjykatës-institucionit së të arbitrazhit, kur kjo-ky bën emërimin e arbitrave.

2. Shpenzimet e gjykatës së arbitrazhit duhet të jenë të arsyeshme, duke marrë parasysh vlerën e çështjes, kompleksitetin e lëndës, kohën e shpenzuar nga arbitrat dhe rrethanat e tjera të rastit. Në rast se shfaqen mosmarrëveshje në lidhje me shpenzimet -e caktuara -nga gjykata e arbitrazhit, është gjykata e arbitrazhit që do të vendosë mbi këtë çështje.

3. Nëse palët nuk kanë rënë dakord ndryshe, shpenzimet e arbitrazhit i ngarkohen palës humbëse. Gjkata e arbitrazhit mund të ndajë shpenzimet e parashikuara në paragrafin 1, të këtij neni ndërmjet palëve, duke marrë parasysh rrethanat e çështjes dhe rezultatin e procedurës së arbitrazhit, si dhe sjelljen penguese të ndonjëres nga palët gjatë procesit të arbitrazhit.

KREU IX

ANKIMI KUNDËR VENDIMIT TË GJYKATËS SË ARBITRAZHIT

Neni 58

Ankimi

1. Ankimi ndaj një vendimi arbitrazhi mund të bëhet vetëm përmes kërkesës për konstatimin e pavlefshmërisë dhe shfuqizimin e vendimit, kur ekziston një nga shkaqet e parashikuara nga neni 59 i këtij ligji.

2. Vendimet e gjykatës së arbitrazhit mbi çështje të ngritura nga palët gjatë procedurës së arbitrazhit mund të ankimohen bashkarisht me vendimin përfundimtar mbi themelin e çështjes.

3. Ankimi paraqitet në gGjykatën e aApelit Tiranë të vendit të arbitrazhit.

Neni 59

Rastet kur lejohet ankimi / Shkaqet e pavlefshmërisë

1. Vendimi i arbitrazhit mund të ankimohet vetëm për shkaqet e mëposhtme të pavlefshmërisë:

- a) marrëveshja e arbitrazhit është e pavlefshme, sipas ligjit të përzgjedhur nga palët, ose, në mungesë të përzgjedhjes nga palët, të ligjit material të zbatueshëm për themelin e mosmarrëveshjes sipas nenit 48 të këtij ligji, me kusht që ky pretendim të jetë ngritur gjatë gjykimit të arbitrazhit, në përputhje me parashikimin e nenit 28, pika 3;

b) arbitrat nuk janë emëruar në format dhe mënyrat e parashikuara në këtë ligj, me kusht që i njëjti pretendim të jetë ngritur gjatë gjykimit të arbitrazhit;

c) gjykata e arbitrazhit ka vepruar në kundërshtim me marrëveshjen e arbitrazhit;

eç) –vendimi është dhënë nga persona që nuk plotësonin kushtet për të qenë arbitër, sipas nenit 15 të këtij ligji;

ed) –vendimi është në tejkalim të marrëveshjes së arbitrazhit, me kusht që i njëjti pretendim të jetë ngritur gjatë gjykimit të arbitrazhit, në përputhje me parashikimin e nenit 28, pika 4;

edh) -vendimi nuk plotëson kushtet e parashikuara nga neni 50, gërmat “d”, “dh” dhe “e” të këtij ligji;

dhe) vendimi shprehet mbi një mosmarrëveshje që nuk mund të jetë objekt arbitrazhi, sipas parashikimeve të nenit 10 të këtij ligji;

eë) –vendimi nuk shprehet mbi kërkesat dhe pretendimet kryesore të palëve, ose i ka tejkaluar ato, në përputhje me marrëveshjen e arbitrazhit;

ëf) –gjatë gjykimit të arbitrazhit nuk është respektuar parimi i kontradiktoritetit;

ëg) -vendimi është në kundërshtim me rendin publik në Republikën e Shqipërisë.

2. Pala që ka shkaktuar pavlefshmërinë, që ka hequr dorë prej saj, ose që nuk ka ngritur në kërkesën e parë ose në deklaratën e mbrojtjes pretendime lidhur me shkeljen e rregullave që dispijlojnë zhvillimin e procedurës së arbitrazhit, nuk mundet për këtë shkak të ankimojë vendimin.

3. Ankimi ndaj vendimit të arbitrazhit për shkelje të dispozitave të ligjit që lidhen me themelin e mosmarrëveshjes lejohet vetëm nëse është parashikuar shprehimisht nga palët në marrëveshjen e arbitrazhit.

4. Çdo marrëveshje e palëve për heqjen dorë nga ankimi ndaj një vendimi të arbitrazhit të brendshëm për shkaqet e parashikuara sipas këtij neni është e pavlefshme.

Neni 60

Afati i ankimit

1. Ankimi në gjykatën e apelit bëhet brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga data e njoftimit të vendimit të arbitrazhit.

2. Kërkesa për korrigjimin e vendimit nuk pezullon afatin e ankimit; gjithsesi, vendimi i korrigjuar mund të ankimohet për pjesët e korrigjuara, duke filluar nga data e njoftimit të tij.

3. Paraqitja e ankimit ndaj vendimit të arbitrazhit nuk e pezullon ekzekutimin e vendimit të arbitrazhit. Megjithatë, me kërkesë të palës edhe pas paraqitjes së ankimit, gjykata e apelit mund pezullojë zbatimin e vendimit të arbitrazhit, kur ekzistojnë shkaqet e rënda ndër ato të parashikuara nga neni 479 i Kodit të Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë.

Neni 61

Shqyrtimi nga gjykata e apelit

1. Gjkata e apelit shqyrton ankimin sipas rregullave të caktuara në Kodin e Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë.
 2. Gjkata e apelit merr në shqyrtim ankimin brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga depozimi i tij në gjykatë.
 3. Gjkata e apelit shqyrton ankimin peër marrjen e masës së sigurimit të padisë ose provave brenda 20 (njëzetë) ditëve nga data e depozitimit.
 4. Gjkata e apelit shqyrton brenda 90 (nëntëdhjetë) ditëve nga data e depozitimit çdo ankim tjetër.
-

Neni 62

Vendimi mbi ankimin

1. Gjkata e ~~apelit~~ Apelit Tiranë vendos mbi ankimin dhe, kur e pranon, deklaron:
 - a. ~~me vendim~~ pavlefshmërinë e vendimit të arbitrazhit dhe ia përcjell çështjen gjykatës së arbitrazhit. Nëse pavlefshmëria prek vetëm një pjesë të vendimit, gjykata deklaron pavlefshmërinë e pjesës së tij.
2. Deklarimi i pavlefshmërisë së vendimit të arbitrazhit, bën sërish të zbatueshme marrëveshjen e arbitrazhit për çështjen që është objekt mosmarrëveshjeje, me përjashtim të rastit të parashikuar nga neni 59, pika 1, gërma “a”.
3. -Kundër vendimit të gjykatës së apelit nuk lejohet rekurs në Gjykatën e Lartë.

KREU X

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 63

Referimi në rregulloret e institucioneve të arbitrazhit

1. Marrëveshja e arbitrazhit mund të bëjë referim në rregulloren e një institucioni arbitrazhi. Në rast konflikti ndërmjet peërcaktimeve të marrëveshjes së arbitrazhit dhe parashikimeve të rregullores, mbizotëron marrëveshja e arbitrazhit.

2. Nëse palët nuk kanë parashikuar ndryshe, zbatohet rregullorja në fuqi në momentin e fillimit të procedurës së arbitrazhit.

~~3. Rregullorja e institucioneve të arbitrazhit mund të parashikojë raste shtesë për zëvendësimin dhe përjashtimin e arbitrave, krahas atyre të parashikuara nga ligji.~~

3.4.—Nëse institucioni i arbitrazhit refuzon të administrojë arbitrazhin, marrëveshja e arbitrazhit mbetet e vlefshme dhe zbatohen dispozitat e këtij ligji.

Neni 64

Dispozita kalimtare

1. Vlefshmëria e marrëveshjeve të arbitrazhit të nënshkruara përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji përcaktohet sipas legjislacionit të zbatueshëm në momentin e nënshkrimit të tyre.

2. Dispozitat e këtij ligji nuk zbatohen për procedurat e arbitrazhit që kanë filluar përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji, me përjashtim të rasteve kur palët kanë rënë shprehimisht dakord ndryshe.

~~3. Institucionet e arbitrazhit, që kanë ekzistuar përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji, janë të detyruara të përshtatin organizimin dhe funksionimin e tyre, sipas dispozitave të këtij ligji, brenda 1 viti pas hyrjes së tij në fuqi. Institucionet e arbitrazhit, të cilat nuk përshtaten me dispozitat e këtij ligji, vlerësohen të prishura dhe çregjistrohen nga Regjistri.~~

4.3.—Procedurat që janë në pritje përpara gjykatave në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, vazhdojnë sipas legjislacionit të zbatueshëm përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 65

Shfuqizime

1. Çdo dispozitë ligjore dhe nënligjore që vjen në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, shfuqizohet në momentin e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 66

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 (pesëmbëdhjetë) ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.